

5. juli 2023

SB-056c-044 / pivi

Danske Undervisningsforlags principper for tilgængelighed i web- og app-baserede læremidler

Danske Undervisningsforlag er en del af Danske Forlag, som varetager undervisningsforlagenes særlige interesser og arbejder for at skabe de bedste rammevilkår for udgivelse af læremidler.

Baggrund

Digitaliseringen og det stigende kommercielle udbud af e-bøger og lydbøger giver nye forbedrede muligheder for at give mennesker med syns- og læsehandicap adgang til litteratur og lærebøger, og det er åbenbart, at disse muligheder skal udnyttes. Danske Forlag bistår medlemmerne med viden om bl.a. krav og standarder.

EU har vedtaget et direktiv om tilgængelighed, som bl.a. finder anvendelse på e-bøger. Direktivet træder i kraft juni 2025 og blev implementeret i dansk ret ved udgangen af juni 2022. EU-direktivet tager ikke i tilstrækkelig grad højde for et land som Danmark, hvor læremidler findes i så mange forskellige digitale formater. Danmark har derfor valgt at undtage web- og appbaserede læremidler, som f.eks. digitale læringsplatforme, fra direktivet.

Tilgængelighed i digitale læremidler, uanset format, fjerner barrierer for elever og studerende med handicap. Det gælder både mennesker med nedsat eller intet syn, læse- eller skrivevanskeligheder, høre- eller bevægelseshandicap og kognitive handicaps. Det kan også gælde elever og studerende, der har et andet modersmål end dansk, hvor f.eks. læse- og skrivevanskeligheder bliver forværret af deres manglende danskundskaber.

Digitale læremidler udviklet af Danske Forlags medlemmer skal være tilgængelige for alle elever og studerende, uanset funktionsnedsættelse.

Skoler og myndigheder er ved lov forpligtet til at tilbyde tilgængelige og inkluderende læringsmiljøer, og tilgængelige digitale læremidler er en del af et tilgængeligt og inkluderende læringsmiljø.

Formål

Danske undervisningsforlags medlemmer ønsker at understøtte tilgængelighed for elever og studerende med handicaps og søger derfor kontinuerligt dialog med Børne- og Undervisningsministeriet

og andre relevante myndigheder om standarder, retningslinjer og vejledninger, hvor der også tages højde for, at der opretholdes diversitet, innovation, motivation i udvikling af læremidlerne. En forudsætning herfor er at sikre, at også små og mellemstore forlag kan være i markedet.

Nærværende principper er udviklet af Danske Undervisningsforlag med det formål, at medlemsforlagene i fællesskab bestræber sig på at sikre, at også de digitale læremidler, der *ikke* er omfattet af Lov om tilgængelighedskrav for produkter og tjenester:ⁱ web- og appbaserede læremidler, udvikles med tilgængelighed for øje.ⁱⁱ

Principper for tilgængelighed

Der findes allerede veludviklede retningslinjer for, hvad der gør et digitalt læringsmiddel tilgængeligt. De er baseret på WCAG, den internationale standard for tilgængeligt webindhold.ⁱⁱⁱ Standarden er baseret på fire kerneprincipper, som siger, at en webapplikation skal være:

- *opfattelig*, hvilket vil sige, at indholdet skal kunne opfattes med de sanser, brugeren har
- *anvendelig*, hvilket vil sige, at brugeren skal kunne navigere i indholdet
- *forståelig*, hvilket vil sige, at både indholdet og anvisninger i brug og navigation skal kommunikeres klart
- *robust*, hvilket vil sige, at webapplikationen skal kunne tilgås med forskellige devices og styresystemer og virke sammen med hjælpesoftware.

I udvikling af digitale læremidler er det værdifuldt at overveje tilgængelighed fra begyndelsen. At arbejde ud fra princippet om "design for alle" øger sandsynligheden for, at læremidlet bliver tilgængeligt for alle elever og studerende uden behov for hjælpesoftware eller alt for store ekstraomkostninger. Det, der er godt for en lille gruppe brugere med særlige behov, er som regel godt for alle brugere.

Karakteristika ved tilgængelige digitale læremidler er:

- Tekst i læremidlet er enten forhåndsindlæst til lydfiler eller kan oplæses med en indbygget talesyntese -funktionalitet
- Tekst i læremidlet er formateret, så den kan tilgås af brugerens eget talesynteseprogram
- Læremidlet kan navigeres af brugeren på flere måder, f.eks. både med museklik, genvejstaster og stemmestyring
- Videoer med tale er forsynet med undertekster og er transskriberede, og lydfiler med tale er transskriberede
- Layoutet i læremidlet er rent og overskueligt, eliminerer distraktioner og giver forudsigelighed
- Brugeren kan tilpasse læremidlets visningsindstillinger; f.eks. indstille tekststørrelse, skrifttype og kontrastforhold

Målsætninger

I udviklingen af web- og appbaserede læremidler bestræber Danske Undervisningsforlags medlemmer sig på at:

- arbejde i overensstemmelse med gældende standarder og retningslinjer for tilgængelighed
- tænke tilgængelighed ind fra starten, når der udvikles nye produkter, og i videreudvikling og redesign af eksisterende
- informere i læremidlerne selv og i brugsvejledninger, butikstekster eller anden dokumentation om, hvordan de digitale læremidler er tilgængelige for at imødekomme særlige behov.

Disse principper er ratificeret af forretningsudvalget for Danske Undervisningsforlag på møde d. 4. september 2023.

ⁱ Lov om tilgængelighedskrav for produkter og tjenester

ⁱⁱ Principperne er udarbejdet med inspiration fra den svenske Specialpedagogiske skolmyndighed (SPSM): hittalaromedel.spsm.se. I Danmark har vi ikke tilsvarende en offentlig myndighed som rådgiver læremiddelproducenter i udviklingen af tilgængelighed i læremidler.

ⁱⁱⁱ Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) international standard – anvendt i senest tilgængelige version.